

Уруок: Саха тылыгар аһаҕас уруок былаана.

Уруок тиэмэтэ: Туохтууру хатылааһын.

Сыала- сорууга: Туохтууру чинэтии.

Үөрэтэр сыала: Туохтуур сана чааһын туһунан билиини чинэтии,
үөрэнээччи бэйэтин билиитин-көрүүтүн, өйүн-санаатын таһымын билэригэр
көмө.

Сайыннарар сыала: Толкуйдуур, толлугаһа суох санарар-инэрэр дьобуру
сайыннары, тыл саппааһын байыты, тылы-өһү сытыылааһын.

Иитэр сыала: коллективнай үлэ кэмигэр бэйэ санаатын этии, атын дьон
санаатын истии, эйэлээхтик биир санаанан үлэлээһин.

Туттуллар тэрил: презентация, тест- тургутук, карточка.

Уруок хаамыта:

1.Тэрээһин чаас. /Уруокка оҕо үлэлиир баҕатын көбүлээһин./

Үтүө күнүнэн, күндү оҕолор!

Чуораан тыаһа чугдаарда,

Уруокпут саҕаланна. **Слайд2**

-Бүгүн биһиэхэ ураты уруок.Бу уруокка эһигини интэриэһинэй соруудахтар
күүтэллэр. Ол соруудахтары бары көмөлөөн онордоххутуна, билиигитигэр
билии эбиллэр.Ытыспыт тыаһынан, бэйэ –бэйэбитигэр ситиһини
баҕарыабын.

2.Уруокка көбүлээһин. Болҕойон истин,эрэ.

-Арай биирдэ биир сана чааһыттан ыйыппыттар.

-Эн тугу гынардын ордук сөбүлүүгүнүй?

- Хамсанарбын сөбүлүүбүн.

-Онтон тугу гынардын сөбүлээбэккинй?

- Аат тыл курдук түһүгүнэн уларыарбын сөбүлээбэппин.

-Эн оҕолорго тугу баҕарыан этэй?

- Төрөөбүт тылларын диринник үөрэтэн биллиннэр. Санарар, кэпсэтэр
тылларыгар туһаннынар.

-Ханнык сана чааһай дии санаатыгыт? Туохтуур.

-Тоҕо? /Предмет тугу гынарын көрдөрөр. Түһүгүнэн уларыбат/ **Слайд3**

1.Туохтуур тугунан уларыарый? /сирэйдинэн, ахсаанынан,кэминэн/

- Ааспыт, билигин, кэлэр.

- ааспыт бир – Хайааһын хаһан буоларын көрдөрөрүй?санарыах иннинэ
буолбут. Тугу гынна? Хайаата?

-билигин бир – Буола турар хайааһыны. Тугу гынар?

-кэлэр бир – Буолуохтаах хайааһыны. Тугу гыныа?

2.Ханнык прибор бириэмэни быһаарарый?

Чаһы. Чаас, мүнүүтэ сөкүүндэ,

Интэриэһинэй сыыппаралар:

1 мүнүүтэ иһигэр Аан дойдуга Инстаграмна

46200 хаартыска хачайданар.

ютубка 40 млн дьон видео көрөллөр.

16 млн иһитиннэриини ыталлар.

Элбэх дуу? Аһыйах дуу? Интернет оннук түргэн эбит.

Чаһы туохха көмөлөһөрүй? Бу чааска турабын... Күннээҕи режими тутуһарбар. Тоҕо? Тугу гынарбыт барыта бириэмэнэн оноһулар. Чэгиэн – чэбдик, доруобай буоларгытыгар туһалаах.

Тугу гынабыт? Турабыт, аһыбыт,...

3. Урут барбыттарын чуолкайдааһын.

-Урукпут темата Туохтуур. Хатылааһын.

Бүгүн Олунньу 2 күнэ. Кылааска үлэ.

Бэйэбит билиибитин тургутук нөнүө бэрэбиэргэ кэлэнэбит.

Сөптөөх эппиэти бул. **Туохтуур (тест)- оҕолорго бэриллэр.**

1. Туохтуур предметкөрдөрөр

А) аатын

Б) бэлиэтин

В) тугу гынарын

2. Туохтуур ыйытыылара

А) Тугу гынар? Хайыыр?

Б) Ким? Туох?

В) Хайдах? Ханнык?

3. Туохтууру бул

А) балыксыт Б) сана В) уһанар

4. Соруйар киэпкэ турар туохтууру бул.

А) кэлбит

Б) тур

В) сууйар

5. Туохтуур этиигэ үксүгэр.... ситимнэхэр

А) аат тылы кытта

Б) атын да тылы кытта

6. Туохтуур хас бириэмэлээбэй?

А) 2 Б) 5 В) 3

7. Туохтуур бириэмэлэрин быһаар

Бардылар билигини

Уурбута кэлэр

Ыллыа ааспыт

Никанорова Туйара Ивановна-
учитель начальных классов
МБОУ «Нахаринская СОШ им.
И.И.Платонова» с.Хочо/Мегино
–Кангаласский; Саха тылыгар
аһаҕас уруок быһаана.4 кылаас.
Тема: Туохтуур. Хатылааһын

8.Туохтуур ахсаанын быһаар

Күлэр

Сүүрдүлэр

Обунна

9.Аат тылтан туохтуурда үөскэт

Хайыһар күүгү

Бэрэбиэркэлэнэбит. Слайд4 – бэрэбиэркэтэ тахсар.

Үөрэнэр сорукутун хайдах толордугут?

Үлэбитин сыаналанабыт.

Наада Өннөөх харандаас наада. Кыһыл, саһархай, от күөбэ???

Сорукпун барытын толордум-кыһыл өн. Сорукпун үксүн толордум – саһархай өн. Соругум анаарын толордум- от күөбэ өн.Фиолет- сорукпун кыайбатым.Түмүк. Сорукпун барытын толордум-.....оҕо,..Билиибитин бэрэбиэркэлэннибит, бэйэбитин сыаналанныбыт.

4.Үөрэнэр соругу туруоруу, быһаарыы.

- Чинэтиигэ сорулахтары толоруохпут.

Оҕолоор,этин,эрэ. Улааттаххытына ким буолуоххутун баһарабытый?

-Идэ барыта наадалаах, эрдэттэн ким буоларгын быһаарынарын ордук. Идэбэ сыһыаннаах сорулахтар.

Сорудабы болбойон истэбит.

1.Туохтуурдарынан сирдэтэн идэ аатын таайыы.**Слайд5**

Илимниир,устар, күүгүлүүр-

Көрөр, укуоллуур, эмтиир-

Үөрэтэр, аахтарар, суруйтарар-

Бытар, урууллуур, элээрдэр-

бириэмэтэ? Сирэйэ? Ахсаана?

2. **Пааранан үлэ.** Карточкаба суруйаллар.Пааранан бэрэбиэркэлиибит

Тутааччы

Иистэнньэн

Кассир

Библиотекарь **Слайд 5**

3. Аат тылы уонна туохтууру холбоон этиитэ онорун=**Сорудабы дуоскаба суруйабын.Тыллар дуоскаба суруллаллар.**

Күн түһэр

Халлаан ылыылар

Хаар үрдэ

Чыычаахтар көрдө

Тыал тымныйда

-Тэнийбит этии толкуйдуулар.

Тэтэрээккэ суруйаллар.Сыаналаныы.

5.Хамсаныылаах сынньалан. Дьүһүннүүр туохтуур хамсаныыны, быһыыны, дьүһүнү ойуулаан көрдөрөр.

- Дьүһүннүүр туохтуурдары истэн,
хамсаныылары онорун:
(маадьяннаа, бөкчөттөө, кэдэнтээ,
куоҕаннаа, доҕолонноо,...

6. Тыл саппааһын байытыы.

Төрөөбүт тылбыт баай ис хоһоонноох.

Тылбытын тупсарар, ордук кэрэтик иһиллэр тыллар бааллар.

Ким болҕомтолоох эбитий?

УУУСУУУОУУУМУУУОУУУУУУУ
УУУДУУУОУУУМУУУОУУУХУУУТУУУОУУУРУУУ

Сомоҕо домохтору төһө билэр эбиккитий? Ойуунан көрдөрөбүн.

Атахха биллэрбит -	куоппут
Силин быһа ыйыстар-	ымсыыар
Сүрэҕэ айаҕар табыста-	куттаммыт
Хараҕын уутунан суунар. -	ытыыр
Өрө көтө түстэ-	үөрдэ

Ким ханнык сомоҕо домохтору билэрий?

-Күннэтэ сангарар, кэпсэтэр санабытыгар сомоҕо домохтору туһаннаххытына сахалыы санабыт өссө киэркэйэн иһиллиэ.

7.Оонньоу Ыйыт – эппиэттээ. / Карточка/

Оонньооххутун баҕараҕыт? Оонньоубут аата “Сөп - сыһа” диэн. Биир оҕо ыйытар, атыттар эппиэттиигит? **Яна ааҕар.**

1. Туохтуур – сана чааһа,предмет аатын көрдөрөр. Сыһа.
2. Сүүрэр, хаамабын, көр –бу туохтуурдар. Сөп.
3. Таайыа,үргүө,оноруо – ааспыт бириэмэ. Сыһа.
4. Күлбүт – салбыт, сыһар – соһор – Паараласпыт туохтуурдар. Сөп.
5. Этиигэ кэпсиирэ буолар. Сөп.

8.Уруок түмүгэ.- Уруокка тугу гынныбыт?

-Туохтуур туһунан билиибитин чингэттибит.

-Предмет тугу гынарын көрдөрөр тыл туохтуур дэнэр. Тугу гын?

Хайаа? диэн ыйытыыларга хоруйдуур. Сирэйинэн (1, 2, 3), ахсаанынан (биир, элбэх), бириэмэнэн уларыыр (урут, билигин, хойут)

-Туохтуур туһунан ким тугу билэрий?

Туохтуур араастара:Көмө туохтуур-тохтуу түстэ, сүүрэ турда

Паараласпыт туохтуур- оттоо-мастаа, күл-сал

Маарынныһар туохтуур- ыксаа-тиэтэй.дьаарбай -күүлэйдээ

Утарыта суолталаах- бар-кэл,үөрэр – хомойон киип-табыс.

Соруйар туохтуурдар- аат тылтан
кустаа,хайыһардаа

10.Сыаналаныы.

-Уруоктан тугу сөбүлээтигит?

Туохха ыарыр5аттыгыт?

-Туох сананы биллигит?

О5олор смайлик өнгүнэн кырааскалыыллар.

Билиигитигэр билии эбиллибит буоллабына, ол үчүгэй. Күннэтэ төрөөбүт тылгытынан ыраастык санара, бэйэ5ит санаабытын аһаҕастык этэ үөрэнин.

11.Дьыэ5э сорудах.Литература аабыта. И.Данилов «Үтүө үгэс» диэн кэпсээнигтэн 3 этиини устун, туохтууру булун, бириэмэтин ыйын.

Манан урукпут түмүктэнэр.

! – билсиии сулус –сыаналаныы эйгэтэ, кинигэ күлүүс – тыл баайа

1. Туохтуур – сана чааһа,предмет аатын көрдөрөр.

Сыыһа

2. Сүүрэр, хаамабын, көр –бу туохтуурдар.

Сөп

3. Таайыа,үргүө,оноруо – ааспыт бириэмэ.

Сыыһа

4. Күлбүт – салбыт, сыһар – соһор – Паараласпыт туохтуурдар.

Сөп

5.Этиигэ кэпсиирэ буолар. Сөп

Никанорова Туйара Ивановна-
учитель начальных классов
МБОУ «Нахаринская СОШ им.
И.И.Платонова» с.Хочо/Мегино
–Кангаласский; Саха тылыгар
аһаҕас уруок быһаана.4 кылаас.
Тема: Туохтуур. Хатылааһын

**УУУСУУУОУУУМУУУОУУУҢУУУО
УУУДУУУОУУУМУУУОУУУХУУУТУУУОУУУРУУУ**

**УУУСУУУОУУУМУУУОУУУҢУУУО
УУУДУУУОУУУМУУУОУУУХУУУТУУУОУУУРУУУ**

**УУУСУУУОУУУМУУУОУУУҢУУУО
УУУДУУУОУУУМУУУОУУУХУУУТУУУОУУУРУУУ**

**УУУСУУУОУУУМУУУОУУУҢУУУО
УУУДУУУОУУУМУУУОУУУХУУУТУУУОУУУРУУУ**

25.04.2025

25.04.2025

0401060

Поступ. в банк плат.

Списано со сч. плат.

ПЛАТЕЖНОЕ ПОРУЧЕНИЕ № 434

25.04.2025

Дата

Вид платежа

прописью

Одна тысяча пятьдесят рублей 00 копеек

ИНН 0

КПП

Сумма

1 050,00

Никанорова Туйара Ивановна

Сч. №

40817810800000036077

Платательщик

АКБ "АЛМАЗЭРГИЭНБАНК" АО г. Якутск

БИК

049805770

Сч. №

30101810300000000770

Банк плательщика

АКБ "АЛМАЗЭРГИЭНБАНК" АО г. Якутск

БИК

049805770

Сч. №

30101810300000000770

Банк получателя

ИНН 140701604672

КПП 000000000

Сч. №

40817810001090017229

ГРИГОРЬЕВ НЮРГУН ВАСИЛЬЕВИЧ

Вид оп.

01

Срок плат.

Наз. пл.

Очер. плат.

5

Получатель

Код

Рез. поле

Перечисление денежных средств на счет физического лица. Без НДС

Назначение платежа

Подписи

Отметки банка

М.П.

АКБ "АЛМАЗЭРГИЭНБАНК"

АО г.Якутск

БИК 049805770

к/с 30101810300000000770

Документ принят системой
АЭБ Онлайн
25.04.2025 по местному
времени г.Якутск
Документ исполнен в системе
АЭБ Онлайн
25.04.2025 22:34:40